

Forslag til finanslov for 2024

(Naalakkersuisoq for Finanser, Ligestilling, Råstoffer og Justitsområdet)

Forelæggelsesnotat**1. behandling**

På vegne af Naalakkersuisut fremsætter jeg hermed Forslag til Finanslov for 2024.

Finanslovsforslagets baggrund

Vores økonomi er generelt stærk, og vi har håndteret de turbulente internationale tider forbløffende godt. Inflationen er stigende, men beskeden i forhold til vores omverden. I Økonomisk Råds seneste rapport forventer Rådet, at inflationen ventes at blive 3,5 pct. i 2023 og lidt over 5 pct. i 2024. Økonomisk Råd har dermed nedjusteret Rådets egne forventninger til inflationen i 2023 i forhold til Rådets rapport fra efteråret 2022. Økonomisk Råd vurderer desuden, at ledigheden når ned på 2 pct. af arbejdsstyrken i 2023, som er det laveste niveau nogensinde.

Men de gode tal og statistikker rummer store forskelle. Mens den landsdækkende ledighed er lav, er den ganske høj nogle steder. Og den høje aktivitet på havet og på land medfører en generel mangel på arbejdskraft i både den private og den offentlige sektor. Derudover er det et faktum, at vi bliver færre i arbejdsstyrken. Jeg vil igen i år nævne at over halvdelen af landskassens indtægter stammer fra bloktilskuddet. Så mens vi godt kan tillade os at være tilfredse med det overordnede billede, skal vi sikre fremtidens balance. Af denne grund vil Naalakkersuisut præsentere en ny økonomisk plan kaldet "Holdbarheds- og Vækstplan 2" i efteråret 2023. Denne plan vil indeholde reformer og initiativer med fokus på effektive og sammenhængende løsninger med det formål at sikre en bæredygtig økonomi.

Vi er nødt til at tage en kritisk vurdering af, hvordan vores samlede offentlige sektor er organiseret. Tiden er inde til at evaluere den model, vi har fulgt siden indførelsen af Hjemmestyret og har videreudviklet siden da. Vi skal være åbne over for, at fremtidens offentlige sektor ikke ser ud som i dag eller har samme arbejdsindhold som i dag.

Det er ikke en naturlov, at vores offentlige sektor og vores velfærdsydelser skal kopiere nøjagtigt den samme model som de nordiske lande, selvom dette er noget, vi har vænnet os til. Hvis vores mål er at reducere bureaukrati og tilbyde mere ensartede service af borgerne, så er der behov for mere samarbejde og tænkning på tværs og mindre detail-regulering.

Det er afgørende, at vi stimulerer den økonomisk aktivitet og øger antallet af beskæftigede i den private sektor. Vi skal bruge de ressourcer vi har og som vi har god erfaring med at udnytte. Vi kommer ikke uden om at vi i dag og fremover primært skaber værdi gennem fiskeriet og vi skal have øje på at vi maksimerer udbyttet af vores primære erhverv.

Vi skal også udnytte de nye muligheder, især inden for den globale grønne omstilling, hvor der er efterspørgsel efter de ressourcer, vi besidder.

Forslaget til Finanslov for 2024 udviser et Drifts- og Anlægsoverskud på 91 mio. kroner i 2024. For den samlede finanslovsperiode fra 2024 til 2027 udviser Forslaget til Finanslov for 2024 et Drifts- og Anlægsoverskud på 708 mio. kroner. Dermed er Budget- og Regnskabslovens lovkrav om et samlet overskud opfyldt.

Det fremlagte Forslag til Finanslov for 2024 overholder også reglerne for budgetstillingen. Reglerne indebærer, at Selvstyrets udgifter maksimalt må stige med 2 procent i realvækst over 4 år. Derudover må udgiften i et enkelt år højst stige med 1 procent i realvækst. Formålet med reglerne er at begrænse væksten i de offentlige udgifter.

Prioriteringer i finanslovsforslaget

Kravet om begrænsninger på væksten betyder, at vi skal prioritere meget skarpt. Naalakkersuisut har derfor valgt at fokusere på tre centrale velfærdsområder i finanslovsforslaget, nemlig børn og unge, sundhedsområdet og ældres forhold.

På sundhedsområdet foregår der aktuelt forhandlinger om et sundhedsforlig. Forhandlingerne tager blandt andet afsæt i anbefalingerne fra Sundhedskommissionen.

Det er i denne forbindelse vigtigt at anerkende, at det ikke er muligt at løse alle udfordringer på én gang. Derfor er der behov for at prioritere i ønskerne og vurdere, hvor mange projekter og reformer det er muligt at implementere på samme tid. Naalakkersuisut afventer en tilbagemelding om eventuelle konsekvenser for næste års finanslov som konsekvens af et sundhedsforlig.

I finanslovsforslaget er der dog allerede afsat 2 mio. kroner årligt til at understøtte rekrutteringsindsatsen i sundhedsvæsenet, da mangel på sundhedsfagligt personale er et voksende og kritisk problem.

Der afsættes også 100 mio. kroner i en anlægsreserve til forberedelse og anskaffelse af et nyt elektronisk patientjournalssystem til Sundhedsvæsenet, da dette er en grundlæggende og nødvendig investering.

Der afsættes 8,7 mio. kroner årligt til behandling af ufrivilligt barnløse som konsekvens af en beslutning truffet af Inatsisartut. Der afventes klarhed over på hvilken måde tilbuddet skal etableres og hvor hurtigt det kan lade sig gøre. Derfor er midlerne i første omgang placeret på en reservekonto.

Endelig vil Naalakkersuisut afsætte midler til drift af Steno Diabetes Center Grønland, der skal spille en vigtig rolle i forhold til at bekæmpe livsstilssygdomme.

På børne- og ungeområdet er der afsat 6,9 mio. kroner årligt til 4 nye rejsehold. Rejseholdene skal give behandling til børn og unge udsat for seksuelle overgreb og bidrager samtidig til, at fagfolk lokalt får øget viden om behandling af børn og unge udsat for seksuelle overgreb.

I 2022 var der 723 børn og unge anbragt uden for hjemmet. At blive anbragt udenfor hjemmet er voldsomt, uanset om det er den bedste løsning for barnet. Der ligger derfor et meget stort ansvar på det offentlige for at sikre gode og trygge anbringelser. Der afsættes 3,5 mio. kroner årligt til styrkelse af plejefamilieområdet, da vi ikke kommer uden om, at denne gruppe løfter en stor opgave for samfundet og har stor betydning for det anbragte barn.

Der afsættes 17,9 mio. kroner årligt til en ny børnetilskudsmodel, hvor det generelle børnetilskud forhøjes. Selve modellen vil blive præciseret inden den endelige vedtagelse af finansloven.

Indenfor arbejdsmarkedsområdet afsættes der 3,4 mio. kroner årligt til opkvalificeringstiltag for unge i mindre bosteder. Dette er en videreførelse af en indsats der blev aftalt i forbindelse med sidste års finanslovsaftale med alle partierne. Konkret betyder det, at der skabes mulighed for oprettelse af yderligere 2 NUIKI hold på Knud Rasmussens Højskole, samt yderligere 2 hold der afholdes lokalt.

Endeligt kommer ikke uden om at afsætte 2 mio. kroner årligt til Ado Lyngep Atuarfia, idet skolens bygninger og faciliteter generelt er meget nedslidte.

Det sidste fokusområde i dette års finanslovsforslag er ældres forhold. Også her er der tale om, at der bygges videre på tidligere års indsatser, der bl.a. inkluderer en stigning i alderspensionen og højere grænser før der modregnes. Samlet set er den maksimale alderspension steget 13 % i perioden 2021 til 2023. Som den vigtigste indsats er der afsat 16,9 mio. kroner årligt til afskaffelse af modregning af ægtefælleindkomst i alderspensionen og førtidspensionen.

Af andre tiltag ønsker Naalakkersuisut, at fremhæve opstart af en bacheloruddannelse i arktisk biologi og implementering af et overvågningssystem, der skal holde øje med ustabile fjeldpartier. Målet er at kunne udvikle et pålideligt alarmsystem, så den berørte befolkning kan leve i større sikkerhed og tryghed.

Med hensyn til en kommende skattereform er der forhandlinger i gang, som vi forventer at afslutte inden 3. behandlingen af finansloven. Herudover er der forhandlinger i gang i forhold til boligreformen, fiskerireformen og på sundhedsområdet. Naalakkersuisut vil løbende melde ud om disse.

Forventede ændringsforslag til finanslovsforslaget

Som vanligt vil der blive fremsat en række ændringsforslag til 2. og 3. behandling af finanslovsforslaget. Nogle af disse ændringsforslag er allerede kendte, mens andre vil opstå som følge af forhandlinger eller uforudsete behov.

Et eksempel på et ændringsforslag, som vi allerede er bekendt med, er bevillingen til det kommunale bloktilskud. Selvom en endelig aftale endnu ikke er på plads, foregår diskussionerne i en konstruktiv og positiv dialog.

Det fremadrettede arbejde

En finanslov er kortsigtet på den måde, at den kun tager højde for de kommende år. Men det er vigtigt at forstå, at en finanslov skal suppleres med længerevarende økonomiske planer, herunder hvordan den offentlige sektor som helhed udvikler sig. Det nuværende forslag til finanslov skal derfor betragtes som et af mange trin i en flerårig proces, der gradvist skal sikre

vores fremtidige velfærd og politiske frihed til at handle. For at opnå dette mål kræves der vilje til reformer og mod til at ændre de velkendte rammer.

Ordet reform indebærer i sig selv en ændring, og derfor skal reformer resultere i forandringer af det eksisterende. Dette forudsætter, at politikere er villige til at samarbejde og nå kompromisser med hinanden for i fællesskab at tage ansvar for at skabe nye tilgange til opgaveløsningen.

Naalakkersuisut stræber efter at få vedtaget en finanslov, der er bæredygtig og fremadrettet, med støtte fra det bredest mulige flertal. Derfor har alle politiske partier fået en invitation til at deltage i forhandlingerne om finanslovsforslaget op til 2. og 3. behandling. Det er vigtigt at bemærke, at der kun er et meget begrænset økonomisk råderum til nye udgifter i de kommende år, men dette bør ikke forhindre et bredt samarbejde. Det er mit håb at der er et bredt ønske om at påtage sig medansvar, også når der er behov for en stram økonomisk styring.

Da forslaget forventes henvist til behandling i Finans- og Skatteudvalget, vil jeg ønske udvalget god arbejdslyst og stiller mig til rådighed for de input udvalget måtte ønske.

Med disse ord overlader jeg Naalakkersuisuts Forslag til Finanslov for 2024 til Inatsisartuts velvillige behandling.